

У ЖЕЛЕЗНИЧКОЈ ПАРТИЗАНСКОЈ ЧЕТИ

Налазио сам се на радном месту машиновође у железничкој ложионици у Ужицу. Неколико дана после ослобођења Ужица у ложионицу су дошли Миленко Кушић, политички комесар Ужичког партизанског одреда и Вукола Дабић, командант места у Ужицу. Наређено нам је да се сви скупимо пред ложионицом. Када смо се скупили, обратио нам се Милинко Кушић следећим речима:

— Пођите са нама пред колницу. Тамо ће бити и радници из колнице, па ћу вам онда рећи куда треба да идемо! ..

Када смо дошли пред колницу, пришли су нам и радници из колнице. Убрзо су дошли и радници и службеници из железничке станице и секције за одржавање пруге. Том приликом Милинко Кушић нам је одржао говор у коме је, између осталог, рекао:

— Моћрамо сви ићи у борбу против непријатеља. Нико не може да остане по страни од ове борбе. Сви треба да се добровољно пријавите, било у партизанима, било у четнике. Где ће ко да се пријави, то је његова лична ствар...

После одржаног говора Кушић је руком показао где ће бити строј за партизанима, а где за четнике. Том приликом ја у шали упитах Милинка Кушића:

— С ким је Русија?

— Са партизанима, то и сам знаш! — одговори Кушић.

Ја сам први стао на место које је било одређено за партизанима. Већина присутних се изјаснила за партизанима. За четнике су се пријавила, колико се сећам, три радника из ложионице, и пет до шест из железничке станице. Кушић ми одмах саопшти:

— Ти ћеш бити командир чете!

— Ја не могу да будем командир чете — одговорим ја.

Тада се у разговор умеша Божо Радаковић, машиновођа, и предложи:

— Нека командир чете буде Михаило Миливојевић Мињац, бравар, а Јово Радосављевић, његов заменик.

Тај је предлог био и прихваћен.

Командир чете је постројио нас ош 200 радника. Кренули смо у касарну у артаљеријском кругу. Ту су нам дали пушке без ремника и по 25 метака. Пошто смо примили оружје, отишли смо у Соколану. Ту је био и Добривоје Видић. И он је био наоружан. Ми смо га звали учитељ. Какву је функцију имао, није ми било познато.

Сутрадан смо отишли на своја радна места, а пушке смо држали уза се. Увече смо ишли на спавање у Соколану. Ми, млађе машиновође, пошто нисмо возили, јер су возови саобраћали само на релацији Чачак — Вардиште, обављали смо разне браварске поетове. Тако смо радили десет до петнаест дана.

Једне вечери распоређивао сам стражу на Малом Забучју и чуо сам пуцња(ву од Пожеге. Пошто сам родом из Здравчића, оценио сам да се борба води близу Трешњице. Чим сам дошао у Соколану, унитао сам Божа Радаковића, комесара железничке чете:

— Где оно пуца?

— То је неко препуцавање око Пожеге.

— Није око Пожеге, већ око Трешњице. Ја то боље знам, јер сам отуда родом! ..

Од тога нашег разговора прошло је око два сата. Отишао сам да сменим другу стражу на Малом Забучју. Када оам био код чесме, приметио сам да је пред Соколану стигао један аутомобил. Када сам се вратио у Соколану, није било никога од бораца Железничке партизанске чете. Чудио сам се куда су отишли. Пред колницом на рампи упитао сам чувара.-

— Где одоше ови наши железничари?

— Казали су да повучеш стражаре са ових пет стражарских места и да хитно идете пред зграду Штаба Ужичког партизанског среда!

Повукох све стражаре и са њима се упутих пред Штаб. Тамо сам приметио отворене сандуке са муницијом. Ови борци су узимали по 25 метака и по две бомбе. Пред зграду је стигло неколико камиона и нас су потрпали у камионе. Пошто нас је било много, морали смо да стојимо. Кренули смо. Нисмо знали куда идемо. Када смо ђили пред зградом Врховног штаба, из нашег камиона била се откачила страница отпозади. Претила је опасност да поиопадамо из камиона. Викали смо шоферу да стане, али нас он није чуо. Тада сам ја опалио из пушке и камион је стао. Ту страницу смо везали жицом. Питао сам:

— Да ли неко зна куда идемо?

КУШИЋ МИ ОДГОВОРИ:

— Ми знамо куда идемо! ..

Камион је кренуо преко Доварја. Оиггли смо у Севојно. Искрцали амо се код железничке станице. Четници су већ били стигли на домак Севојна. Борба се већ водила. Одмах смо ухватили

заклоне и запуцали у правцу четника. Изнад Марићешне чула је команда:

— Десно крило! Лево крило! Удри брадоње!..

Борба с четницима је трајала око два до три часа. Успели смо да отерамо непријатеља преко Шереља према Пожеги. Ту, на Шерељу, сакупиле су се све паргизанске чете које су учествовале у борби против четника. Тада сам сазнао да је у тој борби командовао Слободан Секулић.

На Марићевини смо ручали. Добили смо неслано кувано месо са пиринчом, али без хлеба. Неко је имао порцију и кашику, а неки ништа од прибора за јело. Јели смо рукама.

Одатле смо повучени у Ужице. Сутрадан смо камионима кренули преко Трешњице према Пожеги. У Прудовима код Пожеге примили смо борбу са четницима. Они оу ое налазили с једне стране Скрапежа, а ми с друге. Ко је год наишао на Камену ћуприју тај је погинуо. Ниома знали одакле непријатељ пуца. Затражили смо помоћ из Ужица.

У међувремену од Полсеге су наишла два до три мала камиона. На првом камиону са обе стране била су окачена два бела чаршава. То је био знак да на њих не пуцамо. У камиону је био један мајор, три до четири капетана и још неколико официра. Кушић нам рече:

— Немојте пуцати! Да видимо шта хоће. . .

Камиони оу стали. Изашао је мајор, стао пред Кушића и рапортирао:

— Дража Михаиловић нас је послао да са вама водимо преговоре. Ако то не желите, он ће на вас ударити са Равне горе.

Кушић је на то викнуо:

— Разоружајте их и вежите! Терајте их за Ужице! ..

Шта је даље са њима било, мени није познато.

Убрзо је из Ужица стигао један камион с противавионским митраљезом. Поред митраљеза на камиону било је више партизана. Међу њима сам једино препознао Кићу Симановића.

Камион с протавионским митраљезом дошао је на Камену ћуприју. И на њега је била осута паљба. Неко је дурбином осматрао одакле бије митраљез и установио је да ватра бије са тавана Дрљове кафане. Противавионски митраљез је осуо паљбу по крову Дрљове кафане. Четнички митраљез је био ућуткан. Каоније сам сазнао да је четник-митраљезац био пресечен преко појаса мецима од противавионског митраљеза.

Тада је био слободан пут према Пожеги. Дошли смо у касарну. Нашли смо три до четири казана у којима се кувао паприкаш. Неколико прасади и јагњаци били су на ражњу упола печени. Милинко Кушић је рекао да су четници ове то затровали и да треба преврнути све казане и печење. Ја сам ипак откинуо пола јагњета и ставио га у шаторско крило. Печење сам јео два

дана и ништа ми није било. Кад смо били пред Гојном Го(ром, упита ме Вукола Дабић:

— Јово, шта то ти једеш?

— Једем јагђеће печење које сам узео у Пожеги!..

— Знаш ли ти да је Кушић рекао да је то затровано?

— Ја то већ једем два дана па нисам цркао!..

Када смо хе одмакли 20—30, метара Вукола ми ое обрати:

— Јово, дај и мени мало печења. Ништа нисам окусио већ два дана. Ако цркнем, не мари, иначе погинућу!..

У једном потоку опколили су нас четници. Борба је трајала око два сата. Вукола ми се обрати:

— Јово, опкољени смо. Сви ћемо изгинути!

За време тог разшвора зачуо се митраљез иза наших леђа, Ми смо помислили да су то четници. Међутим, то су били ариљски партизани који су нам дошли у помоћ. Ариљци су били крупни растом и добро наоружани. Они су четнике разбили и тако су нас спасли. После тога наша чета се вратила у Ужице.

У ложионици смо оправљали машине и радили разне друге послове.

После подне 28. новембра 1941. године Раднички батаљон Ужичког партизанског одреда био је постројен пред зградом Штаба Ужичког партизанског одреда, Ту су били Душан Јерковић, Андрија Ђуровић и Вукола Дабић.

Кренули смо у правцу Кадињаче. Када смо били на Теразијама, заустављен је Раднички батаљон. Душан Јерковић је позвао командире чета. Пошто је командир наше железничке чете остао у Штабу одреда, то сам ја, као његов заменик, отишао на састанак командира чета. Том приликом Душан Јерковић, -командант Ужичког партизанског одреда, ми је саопштио:

— Железничка чета треба да се врати трчећим кораком у ложионицу. Треба размонтирати ло(комotive да их непријатељ не би могао користити. После завршеног посла пођите за нама!...

Трчећим кораком дошли смо у ложионицу. Повадили смо дизне и закопали их у шљаку иза ложионице. Пошто смо извршили постављени задатак, преноћили смо у ложионици. Сутрадан смо кренули у правцу Кадињаче. Када смо дошли на Теразије, на Кадињачи се већ водила борба. Са Теразија смо кренули према Златиборском путу. Немци су нас стигли, неко је погинуо, а неко заробљен. Мене су заробили и одвели у централни затвор у Ужицу, а одатле 26. децембра 1941. године у концентрациони логор на Бањици.

Када су Немци ушли у Ужице, машиновођа Чедо Јањић, родом из Мостара, испричао је Немцима где су дизне закопане. Он их је ЛИЧНО извадио и уградио их на своја места. Он је Немцима рекао ко је од железничара био у партизанима...

Јован РАДОСАВЉЕВИЋ